

Advies aan CvB's HG en RUG

van de accreditatiecommissie studentenorganisaties september 2018

Aanleiding

Universiteit, Hanzehogeschool, gemeente en studentenorganisaties maken zich samen sterk voor een gezonde en veilige studentengemeenschap in Groningen. In het najaar van 2016 bracht een reeks incidenten aan het licht dat het bij een groot aantal studentenorganisaties tijd is voor een cultuurverandering. Het accent ligt bij de meeste verenigingen van oudsher op de gezelligheid. Het wordt anno 2017 wenselijk geacht dat deze kroegcultuur plaats maakt voor een cultuur die meer ruimte biedt voor de academische vorming van studenten.

Deze overwegingen zijn de aanleiding geweest voor de opzet van een systeem van verenigings-accreditatie. Accreditatie wordt gezien als een geschikt instrument om de gewenste innovatie van het studentenecosysteem te bevorderen. Het lijkt een adequaat middel om binnen de studentenorganisaties een denkproces over cultuurbeleving en haar uitingen op gang te brengen, te toetsen en te borgen. Ook kan het proces risico's rond studentenorganisaties in kaart brengen, duiden en trachten te minimaliseren.

Aan het accreditatieproces ligt een kritische zelfstudie ten grondslag. De te accrediteren organisatie stelt de zelfreflectie op aan de hand van vier basisvragen, die vertaald zijn in vijf concrete, meetbare accreditatie-standaarden. Een door de onderwijsinstellingen benoemde "Accreditatiecommissie studentenorganisaties" toetst de zelfreflectie van de vereniging aan dit accreditatiekader. De commissie legt haar bevindingen en haar uiteindelijke advies aan de Colleges van Bestuur vast in een schriftelijke rapportage.

In november 2016 is in opdracht van de beide onderwijsinstellingen met de verenigingsaccreditatie gestart. De accreditatie heeft het karakter van een pilot en Vindicat atque Polit is de eerste studentenorganisatie die actief participeert in het hele proces. In juni 2017 levert de accreditatiecommissie een eindrapport op met daarin het advies aan de opdrachtgevers om Vindicat atque Polit onder voorwaarden te accrediteren voor de periode van één jaar. In bijlagen bij het eindrapport heeft de commissie voorwaarden voor de herijking in 2018, aanbevelingen voor Vindicat en aanbevelingen voor de opdrachtgevers beschreven.

De beide Colleges van Bestuur hebben het advies voor een eenjarige accreditatie onder voorwaarden overgenomen. Daarnaast is besloten om de accreditatiepilot uit te breiden naar een zestal studentenorganisaties die in december 2017 door het CvB van de RUG geïnformeerd zijn over deelname aan het accreditatietraject en welke activiteiten in dat kader van hen werden verwacht.

Samenstelling, taak en rol van de accreditatiecommissie

De accreditatiecommissie studentenorganisaties 2017/18 bestaat uit drie onafhankelijke leden die elk op persoonlijke titel hun kennis en ervaring inbrengen en geen specifieke belangengroep vertegenwoordigen. De commissie is als volgt samengesteld: de heer drs. M.S.R. Sitalsing, voorzitter (voorgedragen door de Burgemeester van Groningen, de Rijksuniversiteit Groningen en de Hanzehogeschool Groningen), de heer prof.mr.dr. M. Vols, hoogleraar openbare-orderecht (voorgedragen door de Rijksuniversiteit Groningen), mevrouw mr.drs. M.A.M. Garnier, dean van de Academie voor Sociale Studies (voorgedragen door de Hanzehogeschool Groningen). Aan de commissie is mevrouw W. Steijn (Hanzehogeschool Groningen) toegevoegd als ambtelijk secretaris.

De accreditatiecommissie studentenorganisaties toetst of de vereniging in staat is om een breed gedragen veranderingsbereidheid op gang te brengen. De commissie houdt de missie/visie van de vereniging tegen het licht om te zien of die aansluit op de maatschappelijke normen en waarden. Vervolgens onderzoekt de commissie op welke wijze gevolg is gegeven aan de voorwaarden voor de herijking, zoals beschreven in Bijlage 1 van het Eindrapport van juni 2017, en op welke manier de aanbevelingen, beschreven in Bijlage 2 van het Eindrapport, geïmplementeerd zijn.

Gevolgde werkwijze

Na de gesprekken van het CvB van de RUG met zes studentenorganisaties (Aegir, Albertus Magnus, The Knickerbockers, Navigators, Panacea, Vindicat) kon de accreditatiecommissie in mei 2018 met haar werkzaamheden betreffende de heraccreditatie van Vindicat beginnen.

Op 19 juni 2018 heeft de accreditatiecommissie gesproken met twee bestuursleden van Vindicat; gesproken werd over hoe het bestuur bezig was met het vormgeven van de conceptrapportage en de commissie heeft tips meegegeven hoe gewerkt kon worden aan de vijf accreditatiestandaarden. De commissie ontving de definitieve rapportage vlak voor de zomervakantie, en op 17 september 2018 vond een gesprek plaats met een afvaardiging van de Senaat van Vindicat (praeses en abactus 2017-2018 en praeses en abactus 2018-2019) bijgestaan door een oud-lid. Op grond van de rapportage en de inhoud van de gesprekken op 19 juni 2018 en 17 september 2018 wordt door de commissie het voorliggende advies opgesteld aan de beide Colleges van Bestuur.

Incidenten

In september 2017 is door beide CvB's de uitbetaling van bestuursbeurzen opgeschort, op grond van een incident in de introductieperiode van het studiejaar 2017-2018. In mei 2018 is naar aanleiding van een in eerste instantie niet gemeld geweldsincident besloten om de bestuursbeurzen definitief in te trekken.

Verslag Vindicat 2017-2018 omtrent vorderingen inzake de accreditatie

Algemeen oordeel

In het toegestuurd verslag van Vindicat wordt in algemene termen beschreven welke acties zijn uitgezet naar aanleiding van de aanbevelingen uit het rapport van de accreditatiecommissie van juni 2017. De commissie mist echter bij standaard 2 en 3 een specificatie van de beschreven gegevens en in het hele rapport een houding waaruit urgentiebewustzijn en veranderingsbereidheid blijken. Daarnaast is er volgens de commissie (nog) geen sprake van een zodanig *systematisch* verbeterproces (zoals bedoeld in standaard 4) dat er sprake is van adequate aanpassingen van de interne structuur op basis van feedback op registratie en rapportage van (strafbare) feiten aan de relevante autoriteiten.

Wel herkent de commissie dat er stappen worden gezet op het gebied van monitoring, er is een opzet gemaakt voor een jaarlijkse ledenenquête die in het studiejaar 2017-2018 voor het eerst is gehouden en er is een start gemaakt met het houden van informatiebijeenkomsten tijdens de IT op het gebied van diversiteit.

Bevindingen per accreditatiestandaard

1. Breed gedragen visie

Er is een gedragscode opgesteld en gecommuniceerd met de leden. De gedragscode is aangenomen door de Corpsvergadering en gepubliceerd op de website. Als werkbaar alternatief voor ondertekening van de gedragscode door alle leden wordt de gedragscode vanaf september 2018 door alle aspirant-leden ondertekend voordat zij volwaardig lid mogen zijn. Op die manier zullen naar verwachting over zes of zeven jaar alle leden de gedragscode ondertekend hebben.

Beoordeling accreditatiestandaard 1 luidt: voldoende onder voorwaarde dat de verdere implementatie van de gedragscode daadwerkelijk wordt uitgevoerd zoals aangegeven.

2. Risicomanagementsysteem

Er is geen inzage gegeven in het logboek van de Soccie, er wordt globaal beschreven wat het doel van het logboek is, nl. sociale controle. De commissie mist een specificatie van termen als 'overmatig alcoholgebruik', '(te) beschonken zijn' en 'sloopgedrag'.

Aangegeven wordt dat de helft van de kampleiding (onderverdeeld in begeleiders aspiranten, medische functies en afhandeling incidenten) nuchter is. Er wordt echter ook aangegeven dat iemand in functie van kampleider niet nuchter kan zijn en met 'een biertje op' verhalen kan vertellen aan aspiranten. Ook hier mist de commissie nadere specificatie in aantallen: hoeveel leiding, hoeveel daarvan nuchter, hoe wordt dit gerealiseerd en gecontroleerd? Er is slechts zeer summier en in

algemene terminologie terug te vinden wat de uitkomsten zijn van de uitgebreide evaluatie van de introductietijd 2017.

De beschrijving van de uitkomsten van de gehouden enquête is zeer vaag; er wordt steeds gesproken over het grootste deel, de meeste vrouwen, het overgrote deel, de meerderheid, zonder dat er percentages worden aangegeven. Duidelijk wordt dat er sprake is van intimidatie, in de vorm van betasting, uitschelden, vernederende opmerkingen en slutshaming, onduidelijk blijft op welke manier hiermee wordt omgegaan en welk effect het 'harder optreden tegen ongewenst gedrag' heeft op de betreffende leden. Er is sprake van een TYR-dispuut dat door sommigen als intimiderend wordt ervaren. Helaas wordt in het verslag niet ingegaan op hoe het bestuur hiermee wenst om te gaan of welke acties worden ingezet om dit intimiderende gedrag te voorkomen.

De commissie mist de beschrijving van het (in het eerste accreditatiegesprek) afgesproken beleid om te komen tot een 100% nuchtere kampeiding tijdens de IT. Volgens de commissie is een alcoholbeleid één van de pijlers van een adequate risicobeheersing; hoewel er volgens het bestuur wordt aangegeven dat in de afgelopen jaren zeker een aantal gebruiken genormaliseerd zijn, mist een beschreven beleidsmatige aanpak. De risico's zijn genoteerd, maar zonder verder indexatie betekent dat niet dat er sprake is van een solide risicomanagementsysteem.

Beoordeling accreditatiestandaard 2 luidt: onvoldoende, met name omdat specificatie van aantallen en gerichte en gemotiveerde aanpak ontbreekt. Er wordt niet voldaan aan de eis van continue verbetering van het beheersen van risico's (zoals bedoeld in accreditatiestandaard 2).

3. Monitoring

Er werden dit jaar drie enquêtes gehouden: een eerstejaarsenquête, een algemene ledenenquête en een tweedejaarsenquête. De vereniging heeft de intentie om deze drie enquêtes jaarlijks te versturen en op die manier de trends te monitoren.

De commissie vindt de uitkomsten van de algemene ledenenquête – waarvan wel specifieke percentages worden genoemd – schokkend. 11% van de leden voelt zich niet veilig binnen de Kroeg, 13% voelt zich niet op zijn/haar gemak binnen de vereniging. 34% van de leden vindt dat alcohol een te grote rol speelt binnen de vereniging en 15% ergert zich aan de manier waarop alcohol gebruikt wordt.

Ook hier mist de commissie de reflectie van het bestuur op deze aantallen, welke acties worden ondernomen om deze aantallen te wijzigen, welk belang wordt eraan gehecht en wat betekenen deze percentages voor de beleefde cultuur in de hele vereniging (niet alleen op de Kroeg).

In het gesprek wordt aangegeven dat de bedoeling is om beleid (bijvoorbeeld op het gebied van diversiteit) op papier te gaan zetten in het komende jaar. Het wordt niet duidelijk wat de reden is dat er tot nu toe geen beleid geschreven is en op die manier bekend wordt gemaakt aan de leden. Een eerste stap was het opstellen van een gedragscode, de vervolgstap om beleid te beschrijven gebaseerd op de gedragscode is nog niet gezet.

Beoordeling accreditatiestandaard 3 luidt: onvoldoende, met name omdat reflectie op de enquêteresultaten ontbreekt.

4. Systematisch verbeterproces

De interne verenigingsrechtelijke regels aangaande de classificatie en afhandeling van incidenten zijn in strijd met de voorwaarden die vorig jaar zijn gesteld, en daarmee ook de accreditatiestandaarden. De accreditatiecommissie stelt vast dat het interne rechtssysteem van de vereniging op het gebied van beoordeling van incidenten drastisch afwijkt van de overeengekomen accreditatiestandaard. Concreet betekent dit dat Vindicats rechtsinstantie zeer ernstige incidenten niet beoordeelt als een C-incident (dwz het meest ernstige soort incident), terwijl het daar volgens de accreditatierichtlijnen wel onder zou moeten vallen. Zo werd in 2017 als voorwaarde aan de accreditatie opgenomen dat alle strafbare feiten van niet geringe betekenis (waaronder een fraude- of een zedenzaak) als C-incident moeten worden aangemerkt en afgehandeld. Uit het verslag van Vindicat blijkt dat “geweld met strafverzwarende omstandigheid of ander buitenproportioneel geweld” intern niet als C-incident wordt aangemerkt en afgehandeld, maar als het minder zware B-incident.

Het bestuur van Vindicat geeft in gesprek met de commissie aan zich niet bij machte te voelen om in voorkomende gevallen een eigen oordeel uit te spreken. Het bestuur verschuilt zich echter volledig achter een eigen rechtssysteem, waarvan is gebleken dat dit onvoldoende functioneert omdat ernstige feiten (zoals buitenproportioneel geweld) niet als C-incidenten worden aangemerkt. Het bestuur neemt hierin geen enkele verantwoordelijkheid, ondanks het feit dat is afgesproken dat het bestuur zelfstandig incidenten zou melden.

De rechtsinstanties zijn nog huiverig om een incident als behorend tot de C-categorie te beoordelen; de commissie is van mening dat het bestuur een eigen verantwoordelijkheid heeft en zou moeten nemen op het moment dat zich incidenten voordoen.

Daarnaast zijn in het jaar 2017 en 2018 enkele incidenten niet (tijdig) gemeld aan de relevante autoriteiten. Er is daarom niet voldaan aan accreditatiestandaard 4. In de evaluatie van de incidenten wordt niet gereflecteerd op de oorzaak van de incidenten of de reden dat het drie maanden duurde voordat het meest in de media besproken incident werd gemeld.

Beoordeling accreditatiestandaard 4 luidt: onvoldoende. De verenigingsrechtelijke afhandeling van incidenten is in strijd met hetgeen uit de standaard vloeit. Het – bewust of onbewust – niet naar buiten brengen van incidenten geeft bovendien niet de indruk dat er sprake is van een systematisch verbeterproces.

5. Effectieve organisatiestructuur

In het verslag wordt beschreven dat er huisoudstenconventen plaatsvinden en dat dit voor de Senaat zinvol is geweest. Deze bijeenkomsten lijken een positief effect te hebben op de bewustwording van commissies en subcommissies op het gebied van risicobewustzijn. De commissie heeft in de rapportage niet teruggevonden dat het risicobeheersingssysteem systematisch wordt gebruikt en aangepast op grond van bevindingen.

Het nieuwe bestuur denkt na over de implementatie van een nieuwe verenigingsstructuur die zowel op de formele als de informele verhoudingen effect zal hebben. Bestuursleden zijn van mening dat er al sprake is van een effectieve organisatiestructuur waarbinnen sprake is van een duidelijke hiërarchische lijn en een duidelijk protocol van kennisoverdracht.

Beoordeling accreditatiestandaard 5 luidt: voldoende. Met de aanbeveling om systematisch en jaarlijks gesprekken te blijven voeren over de cultuur en veiligheid in de organisatie, de commissies en de huizen.

Eindoordeel van de accreditatiecommissie

De accreditatiecommissie ziet in het huidige rapport in zijn algemeenheid helaas niet de breed gedragen veranderingsbereidheid terug die wel in het vorige rapportage naar voren kwam.

Er zijn zeker inspanningen verricht, zoals het instellen van de jaarlijkse ledenenquête, het installeren van een vertrouwenspersoon, en in zijn algemeenheid het constateren van mogelijke verbeterpunten zijn stappen in de goede richting, maar nog niet genoeg om te voldoen aan de standaarden zoals die door RUG, HG en Gemeente Groningen zijn opgesteld. Ook zijn er regelmatig inspanningen verricht om maatschappelijke vraagstukken te agenderen, te bespreken en om aan beeldvorming te werken. Dit maakt dat de accreditatiestandaarden 1 en 5 als voldoende zijn beoordeeld.

Uit het rapport van de vereniging spreekt geen pro-actieve houding van het verenigingsbestuur die gericht is op verandering van de verenigingscultuur waarbinnen de risico's rond activiteiten gekend en geminimaliseerd worden.

De feiten op grond waarvan de accreditatiecommissie nu van oordeel is dat er geen sprake kan zijn van accreditatie van Vindicat zijn:

- Bij de incidenten tot nu toe heeft alcohol een rol gespeeld. Het lijkt erop alsof het bestuur zeer tevreden is met de acties m.b.t alcoholbeleid tijdens de introductie en ook daarna. Niet helder is geworden dat er een continue wens is tot verbetering, een gevoel van urgentie om alcoholgebruik te minimaliseren. Het huidige bestuur heeft geen verdere stappen genomen in die richting, ondanks het feit dat de noodzaak daartoe zeker aanwezig was (incidenten).
- Er zijn weliswaar enquêtes afgenomen, echter de uitslagen daarvan geven aanleiding tot nadere acties en aanpassingen van beleid. Van dit laatste heeft de commissie niet meer kunnen vernemen dan vage voornemens in termen van: het verdient aanscherping, het heeft de aandacht etc.
- De kwalificatie en afhandeling van incidenten is in strijd met accreditatiestandaard 4. Het bestuur heeft geen eigen verantwoordelijkheid getoond ten aanzien van de incidenten in het studiejaar 2017/2018. Met name dit laatste baart de commissie zorgen en geeft geen vertrouwen in de cultuurverandering binnen Vindicat, deze is zeker nog niet gerealiseerd en dat lijkt men niet te beseffen. Een zeer pro-actieve houding van het bestuur van de Vereniging is gewenst, deze heeft de commissie niet aangetroffen.

Omdat niet voldaan wordt aan de accreditatiestandaarden 2, 3 en 4 kan er op dit moment geen sprake zijn van accreditatie. De commissie geeft het bestuur van Vindicat het advies om de geïdentificeerde risico's die naar voren komen uit de gehouden enquêtes te benoemen en vervolgens te rapporteren over de gemaakte aanpassingen en hoe deze aanpassingen uitgevoerd en geïmplementeerd worden binnen de vereniging.

Daarnaast acht de commissie het essentieel om de verenigingsrechtelijke standaarden in overeenstemming te brengen met de accreditatiestandaarden, zodat er sprake is van eenduidigheid als het gaat om de beoordeling van incidenten en er de garantie ontstaat dat incidenten te allen tijde gemeld worden.

Wanneer het bestuur van Vindicat van mening is dat aan bovenstaande voorwaarden is voldaan, zou opnieuw een accreditatie kunnen worden aangevraagd.